

ZARZĄDZANIE STADEM A WYDZIOBYWANIE PIÓR

- ZAPOBIEGANIE.** Zastosuj wszystkie dostępne metody prewencji (wykorzystaj porady zawarte w tym opracowaniu).
- OBSERWACJA.** Znajdź możliwe przyczyny wystąpienia zachowań agresywnych. Czy zostały wprowadzone zmiany w organizacji i zarządzaniu, w rutynowych czynnościach bądź w żywieniu? Czym różni się obecne stado od poprzedniego? Czy kury mają zapewnione elementy wzbogacające środowisko? Czy kury się nudzą? Obserwuj zachowania kur i analizuj utratę upierzenia, to pomoże Ci porównać wyniki pomiędzy stadami i znaleźć rozwiązania.
- SZUKAJ POMOCY.** Zadawaj pytania pracownikom, doradcom terenowych, lekarzowi weterynarii, doradcy żywieniowemu, bądź skontaktuj się z behawiorystą, bądź pracownikiem naukowym.
- W NAGŁYM WYPADKU.** Skonsultuj się z lekarzem weterynarii. W ostateczności rozważ zmniejszenie oświetlenia, poprzez użycie kolorowych żarówek bądź pomalowanie będących w użyciu (zielony kolor uspokaja). Takie rozwiązania powinny być stosowane krótkotrwale przy jednoczesnym poszukiwaniu innych możliwych, długotrwałych rozwiązań.

Przycinanie dziobów: Producenci są zachęceni do zaniechania przycinania dziobów od 2016 (proponowany termin wprowadzenia zakazu przycinania dziobów), a w miarę możliwości, tak szybko jak jest to możliwe. Po 10 dniach życia, przycinanie dziobu jest możliwe tylko podczas zabiegu weterynaryjnego, w momencie wystąpienia poważnych problemów takich jak: kanibalizm bądź poważne obrażenia ciała. Rutynowe obcinanie dziobów nie jest dozwolone w rolnictwie ekologicznym.

OCENA STADA

Regularne monitorowanie i notowanie stanu upierzenia ptaków oraz zachowań agresywnych według ustalonego schematu jest czynnością konieczną dla zapewnienia dobrostanu i zdrowia zwierząt.

PUNKTACJA OPIERZENIA Sprawdź co najmniej **50 ptaków** z różnych klatek/powierzchni/wybiegów:
- **grzbiet/kuper** (związane z **urazowym wydziobywaniem piór**)
- **głowa/szyja** (agresja bądź uszkodzenia mechaniczne)

- 0 Brak/Minimalne** = Brak: nagiej skóry, brakujące pojedyncze pióra
- 1 Lekkie** = Umiarkowane uszkodzenie upierzenia w dwóch lub większej liczbie miejsc na ciele, z widoczną nagą skórą o powierzchni mniejszej niż 5 cm
- 2 Umiarkowane/Poważne** = Widoczna naga skóra o powierzchni 5 cm bądź większej

Opracowanie powstało dzięki programowi AssureWel pod kierownictwem RSPCA, Soil Association i Uniwersytetu w Bristolu, i FeatherWel, z projektu Bristol Pecking Project, wspierane przez British Egg Industry Council.

British Egg Industry Council

Funded by the Horizon 2020 Framework Programme of the European Union

>>> PORADNIK KURY NIEŚNE

WOLNY WYBIEG, UTRZYMANIE ALKIERZOWE,
UTRZYMANIE EKOLOGICZNE

Upierzenie

Dlaczego ma znaczenie?

Upierzenie jest ważne, gdyż:

Odpowiada za regulację temperatury ciała, chroni przed poparzeniami słonecznymi, umożliwia kąpiele piaskowe i czyszczenie piór.

Utrata piór może być związana z:

bólem, stresem, urazami, kanibalizmem, zwiększonym pobraniem paszy oraz z obniżeniem parametrów produkcyjnych.

KURY NIOSKI
MOGĄ I POWINNY
CHARAKTERYZOWAĆ
SIĘ ODPOWIEDNIM
UPIERZENIEM PRZEZ
CAŁE ŻYCIE

PRZYCZYNY UTRATY PIÓR

WYDZIOBYWANIE PIÓR POWODUJĄCE ZRANIENIA (inne niż agresja)

Wydziobywanie piór, wydziobywanie fragmentów ciała (np. kloaki), a także kanibalizm, powoduje utratę upierzenia na całym obszarze ciała, szczególnie na **grzbiecie i kuprze**.

- Najczęstsza przyczyna utraty piór.
- Zaburzenia behawioru, związane z przekierowaniem zachowań żerowania.
- Może być sygnałem wystąpienia stresu lub chorób w stadzie.
- Może wskazywać na ograniczenie swobody pobierania paszy bądź ubogą/nieodpowiednią dietę.

Jeśli choć raz wystąpią obrażenia związane z wydziobywaniem piór, trudno je zlikwidować. Dlatego też, wszystkie wysiłki powinny skupiać się na zapobieganiu i kontroli stada.

AGRESJA

Walki, agresywne wydziobywanie piór, pogoń za innymi ptakami, często sygnalizowana przez głośną wokalizację, powoduje utratę piór szczególnie w okolicach **głowy**.

- Normalne zachowanie w celu ustalenia kolejności dziobania, wysokie ryzyko wystąpienia urazów
- Może zwiększać ryzyko związane z obrażeniami, w tym wystąpieniem kanibalizmu.

Odpowiednio dobierz rasy, szczególnie skup się na zredukowaniu konkurencji pomiędzy osobnikami a także zapewnienie stabilnych grup.

Inne przyczyny utraty piór mogą być związane z urazami mechanicznymi, pojawiającymi się w okolicach szyi i głowy oraz wysoką produkcją jaj.

DOBRE PRAKTYKI POPRAWA UPEIRZENIA

KURY NIOSKI

Rasa

- Niektóre rasy mogą być bardziej podatne na urazy – do chowu na wolnym wybiegu wybierz spokojne i odporne rasy.

Odchów

- **Porozmawiaj z hodowcą** i samodzielnie wybierz swoje kury, lub odchowaj je sam.
- **Dopasuj środowisko odchowu i produkcji jaj** – poidło, karmnik i grzędę, typ i jakość ściółki, listwy i urządzenia na różnych poziomach, światło, czas zadawania paszy, temperaturę przed przeniesieniem.
- W chowie na wolnym wybiegu, **kury muszą mieć dostęp do wybiegów**.
- Popatrz na **jakość kur** – rekomendowane: spokojne, krzepkie, zdrowe, o harmonijnej budowie ciała oraz odpowiedniej masie ciała.
- Wybrane z jednolitych grup.

Umieszczenie w kurniku

- **Zminimalizuj stres kur** przed, podczas i po przeniesieniu.
- **Unikaj mieszania osobników**, te same grupy we wszystkich etapach produkcji.
- **Zapewnij dostęp do ściółki tak szybko jak to możliwe**- 3 pierwsze dni.

Znoszenie jaj

- Upewnij się, że kury **nie przychodzą ani za szybko ani za późno do gniazda** – odpowiednio zarządzaj światłem.

ORGANIZACJA

Utrzymanie i budynek

- **Dobry projekt i układ kurnika** umożliwiający ptakom swobodne poruszanie się i dostęp do urządzeń (karmniki, poidła itd.).
- Upewnij się, że **wysokość grzęd** i innych urządzeń nie spowoduje zachowań agresywnych – zalecane jest 50 cm przestrzeni.
- Rozważ **zwiększenie powierzchni lub dostępnego wyposażenia** aby zminimalizować konkurencję – wybiegi, karmniki, poidła, grzędę, gniazda.
- **Zapobiegaj mechanicznemu uszkodzeniu piór**.

Gniazda

- Jeżeli **oświetlenie gniazd** jest stosowane, ogranicz poranne światło.

Karmidła

- **Zredukuj prędkość paszociągów**, szczególnie w środku dnia, aby kury spędziły więcej czasu na wybiegu.

Wybieg

- Zapewnij **dostęp do wybiegów tak szybko jak to możliwe**, przynajmniej w 3 pierwszych tygodniach życia.
- **Zachęcaj wszystkie ptaki do skorzystania z wybiegu**, poprzez zapewnienie większej powierzchni, naturalnego i sztucznego podłoża (około 20% powierzchni wybiegu) z dużą liczbą miejsc do kąpieli i żerowania.
- Rozważ możliwość zapewnienia czystej, **pitnej wody na wybiegu**, ale uważaj na dzikie ptactwo, które możesz przez to zachęcić do przebywania na wybiegu.

CODZIENNE OBOWIĄZKI

Ściółka

- Przez cały czas zapewnij **suchą, sypką ściółkę** – przewracaj, dodawaj nowej oraz użyj super chłonnego peletu w problematycznych miejscach.
- **Zapewnij dobry drenaż** na zewnątrz otworów wybiegowych, użyj kamieni lub kratki, aby zapobiec przedostawaniu się deszczu do środka budynku.

Zdrowie i bioasekuracja

- Zapobiegaj i kontroluj **choroby, szkodniki i roztocza** z ptaszyńcem kurzym włącznie.
- Unikaj brudnych kałuż na wybiegu.

Wzbogacenia środowiska

- Zapewnij rzeczy wewnątrz aby **wzbudzić zainteresowanie ptaków** – bloki do dziobania (podwieszane/ na podwyższeniu), powiązane sznury/sznurki, warzywa, plastikowe butelki, miejsce na kąpiele pyłowe, bele słomy/wiórów.
- Zapewnij więcej przestrzeni, naturalne światło i wentylację.
- Zapewnij **bezpieczne miejsce** odpoczynku i wizualne bariery – grzędę, przegrody na różnej wysokości, a także bele słomy.

Dieta

- **Zwiększ żerowanie** – użyj rozdrobnionych komponentów, peletu/całego ziarna/kaszy rozrzuconej po ściółce.
- Dostarcz **dotatkowe włókno** w paszy, po konsultacji z doradcą żywieniowym.
- Sprawdź **zawartość składników odżywczych** – w szczególności poziom sodu i bilans niezbędnych aminokwasów.
- Zminimalizuj i stopniowo wprowadzaj **zmiany w diecie** pod kątem: zawartości, smaku, tekstury, poziomu energii, zmiana poziomu białka w paszy.

Jakość powietrza

- Zapewnij **dobrej jakości powietrze**, niskie zapalenie i wilgotność.

Inspekcja i zarządzanie

- **Sprawdź spokojnie i często** stado, a przyzwyczajone ptaki nie będą wykazywać stresu i strachu.
- Umiejętne **zarządzanie stadem** zapewnia przyspieszone rozpoznanie i rozwiązanie problemów.
- **Porozmawiaj z lekarzem weterynarii** o możliwościach zapobiegania wydziobania piór i wprowadź je jako część planu dobrostanowego.

»» Najczęstszą przyczyną uszkodzeń ciała jest **ZMIANA** – dokonuj zmian stopniowo zarówno w warunkach utrzymania, jak i w żywieniu. Zwróć szczególną uwagę na ptaki po nagłych zmianach pogody, niespodziewanym hałasie lub jasnym świetle.

»» Najbardziej efektywna strategia to **ILOŚĆ** – im więcej użytych metod w różnych kombinacjach, tym mniejsze ryzyko wystąpienia zachowań szkodliwych, w tym wydziobania piór.